സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ: ഭാഗം VIII

കെ. ദാമോദരൻ

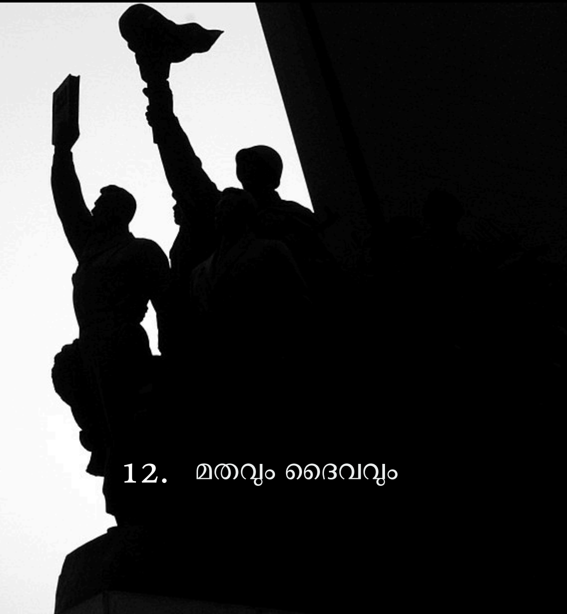

12. മതവും ദൈവവും

സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ: ഭാഗം VIII

കെ. ദാമോദരൻ

(മലയാളം: രാഷ്ട്രീയം, ചരിത്രം)

കെ. ദാമോദരൻ എഡിറ്റോറിയൽ കമ്മിറ്റി

- ആന്റണി തോമസ്
- സി. എൻ. ജയദേവൻ
- എം. പി. അച്യുതൻ
- ഐ. വി. ശശാങ്കൻ
- ഡോ. വള്ളിക്കാവ് മോഹൻദാസ്

© 2009–2020 Prabhatham Printing & Publishing Co. (P) Ltd., Trivandrum, owned by Communist Party of India, Trivandrum.

Printed editions published by Prabhatham Printing & Publishing Co. (P) Ltd.

First published in print media 2009.

The electronic versions are released under the provisions of Creative Commons Attribution By Share Alike license for free download and usage.

The electronic versions were generated from sources marked up in LaTeX in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using XeTeX from TeXLive 2020. The base font used was traditional script of Rachana, contributed by KH Hussain, et al. and maintained by Rachana Institute of Typography. The font used for Latin script was Linux Libertine developed by Philipp H. Poll.

Cover: Mansu Hill Grand Monument, a picture of sculpture by Jennybento. The image is taken from Wikimedia Commons and is gratefully acknowledged.

Sayahna Foundation
JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014
URL: www.sayahna.org

ഉള്ളടക്കം

12 മതവും ദൈവവും 1

1 മതവിശ്വാസത്തിന്റെ ആരംഭം 2

2 ആത്മാവും പുനർജന്മവും 3

3 ഗിരിഗോത്രക്കാരുടെ ദൈവങ്ങൾ . . 4

4 സംഘകൃതികളിലെ ദൈവങ്ങൾ . . . 5

5 ബുദ്ധമതം 6

6 ഹിന്ദുമതം 7

7 ഭഗവതിയും പാമ്പും 8

12

മതവും ദൈവവും

മനുഷ്യസമുദായത്തിന്റെ ശൈശവദശയിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന അതിപ്രാകൃതരായ ജനങ്ങൾക്ക് ദൈവവിശ്വാസമോ മതവിശ്വാസമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പരബ്രഹ്മത്തിന്റെ അന്തര്യാമിത്വത്തെപ്പറ്റിയല്ല, അന്നത്തെ ഭക്ഷണത്തിനാവശ്യമായ കായ്കനികളെപ്പറ്റിയും പക്ഷിമൃഗാദികളെപ്പറ്റിയുമാണ് അവർ ചിന്തിച്ചിരുന്നത്. വസ്തുനിഷ്ഠമായ പ്രകൃതിയുടെ ഭൗതികത്വത്തെ ഒരു ചെറിയ തോതിലെങ്കിലും അംഗീകരിക്കാതെ പ്രായോഗികമായ ദൈനംദിന ജീവിതം നയിക്കുക സാധ്യമായിരുന്നില്ല. ഉൽപ്പാദന ശക്തികളുടെ വളർച്ചയുടെ ഓരോ ഘട്ടത്തിലും ചുറ്റുപാടുകളെക്കുറിച്ചുള്ള ജനങ്ങളുടെ ജ്ഞാനം വർധിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു. ഈ അർത്ഥത്തിൽ പ്രാകൃത മനുഷ്യർ ഭൗതികവാദികളായിരുന്നുവെന്നു പറയാം.

1 മതവിശ്വാസത്തിന്റെ ആരംഭം

പക്ഷേ, പ്രകൃതിയുടെ പല പ്രതിഭാസങ്ങളും അവർക്ക ജ്ഞാതങ്ങളായിരുന്നു. പ്രകൃതി ശക്തികളെ നിയന്ത്രി ച്ച് അവയെ തങ്ങളുടെ സ്വന്തം വരുതിയിൽ കൊണ്ടുവ രുവാനോ അവയുടെ ആക്രമണങ്ങൾക്കെതിരായി വി ജയകരമാംവിധം പോരാടുവാനോ അവർക്കു സാധി ച്ചിരുന്നില്ല. സൂര്യൻ ഉദിക്കുകയും അസ്തമിക്കുകയും ചെ യ്യുന്ന, ഇടിവെട്ടുന്ന, മഴപെയ്യുന്ന, കൊടുങ്കാറ്റടിക്കുന്ന, പകർച്ച വ്യാധിയുണ്ടാകുന്ന, ഹിംസ്രമൃഗങ്ങൾ ആക്രമി ക്കാൻവരുന്ന—ഈ ചുറ്റുപാടുകളിൽ ജീവിക്കുന്നതെങ്ങി നെയാണ്? മലയും പുഴയും കാടുംമരങ്ങളും പാമ്പുകളും കാട്ടുമൃഗങ്ങളും കൊടുങ്കാറ്റും വെള്ളപ്പൊക്കവും പകർച്ച വ്യാധികളും എല്ലാം ഭീകരങ്ങളായി കാണപ്പെട്ടു. തങ്ങ ളേക്കാൾ കൂടുതൽ ശക്തിയുള്ളവയും തരംകിട്ടുമ്പോഴെ ല്ലാം തങ്ങളെ ഉപദ്രവിക്കുന്നവയുമായ ഈ പ്രകൃതിശ ക്തികളിലെല്ലാം അവ്യക്തങ്ങളും അവർണനീയങ്ങളു മായ ഏതോ ചില അമാനുഷശക്തികൾ, അല്ലെങ്കിൽ മൂർത്തികൾ, കുടികൊള്ളുന്നുണ്ടായിരിക്കണം. മലയുടെ മൂർത്തി, നദിയുടെ മൂർത്തി, മരത്തിന്റെ മൂർത്തി, വിഷൂചി കയുടെ മൂർത്തി ഇങ്ങനെ മനുഷ്യനെ ഭീഷണിപ്പെടുത്തി ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അനേകമനേകം മൂർത്തി ചുറ്റുപാടും പതിയിരിക്കുന്നു. അവയുടെ കോപത്തിനിരയായാൽ ജീവിതം അപകടത്തിലാവും. അതുകൊണ്ട് അവയെ പ്രീണിപ്പിക്കുകയും അവയുടെ പ്രീതിസമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്യണം. തങ്ങൾക്ക് ശല്യങ്ങളും ദ്രോഹങ്ങളുമുണ്ടാക രുതെന്ന് അവയോടഭ്യർത്ഥിക്കണം. പ്രാർത്ഥന, പൂജ, വഴിപാട്, ബലി, മന്ത്രവാദം മുതലായവയുടെ സഹായ ത്തോടുകൂടി പ്രകൃതിശക്തികളിൽ സ്വാധീനംചെലുത്തി അവയെ തങ്ങൾക്കനുകൂലമാക്കി മാറ്റാനും അങ്ങനെ ക്ഷാമം, വെള്ളപ്പൊക്കം, കൊടുങ്കാറ്റ്, വസൂരി, കോളറ, കാട്ടുമൃഗങ്ങളുടെ ആക്രമണം മുതലായ ആപത്തുകളിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാനും കഴിയുമെന്ന് പ്രാകൃതമനുഷ്യർ വി ശ്വസിച്ചു. ഈ വിശ്വാസത്തിൽ നിന്നാണ് മൂർത്തിപൂജ യും മന്ത്രവാദവും ആവിർഭവിച്ചത്.

2 ആത്മാവും പുനർജ്ജന്മവും

ചുറ്റുപാടുമുള്ള പ്രകൃതിയുടെ പ്രതിഭാസങ്ങൾ മാത്രമല്ല, സ്വന്തം ജീവിതം തന്നെയും ഇടവിടാതെ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് പ്രാകൃത മനുഷ്യർ നോക്കിക്കണ്ടു. അത്ഭുതകരവും അമ്പരപ്പിക്കുന്നവയുമായ മാറ്റങ്ങൾ! മനുഷ്യൻ ജനിക്കുന്നു, വളരുന്നു, ചിന്തിക്കുന്നു, ഉറങ്ങുന്നു, സ്വപ്നംകാണുന്നു, മോഹാലസ്യപ്പെടുന്നു, മരിക്കുന്നു! ഇതൊക്കെ സംഭവിക്കുന്നതെങ്ങനെയാണ്? ജനിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് കുട്ടി എവിടെയായിരുന്നു? മരിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ മനുഷ്യന്റെ സ്ഥിതിയെന്താണ്? എന്താണ് മരണം? ശരീരം അവിടെത്തന്നെയുണ്ട്. പക്ഷേ, അതേവരെ കളിച്ചുചിരിച്ചുനടക്കുകയും മൃഗങ്ങളെ വേട്ടയാടിക്കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്ത മനുഷ്യൻ മിണ്ടാതെ, അനങ്ങാതെ, ശ്വാസോച്ഛ്വാസം പോലുമില്ലാതെ, വിറങ്ങലിച്ചു കിടക്കുകയാണ്! മിണ്ടാനും അനങ്ങാനും ചിരിക്കാനും വേട്ടയാടാനുമുള്ള ശക്തി എവിടെപ്പോയി? മനുഷ്യമനസ്സിന്റെ സങ്കീർണങ്ങളായ പ്രവർത്തനക്രമങ്ങളെപ്പറ്റിയോ മാനസിക പ്രവർത്തനങ്ങളും ഭൗതിക പ്രപഞ്ചവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധങ്ങളെപ്പറ്റിയോ ജനനമരണങ്ങളെപ്പറ്റിയോ ശാസ്ത്രീയമായി പഠിച്ചു മനസ്സിലാക്കാൻ പ്രാകൃത മനുഷ്യർക്കു കഴിവുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട്, വിവരിക്കാനോ മനസ്സിലാക്കാനോ കഴിയാത്ത ഒരാത്മാവിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളാണിതൊക്കെ എന്ന് അവർ വിശ്വസിച്ചു. ജീവനുള്ള മനുഷ്യനിൽ നിന്ന് ജീവൻ വിട്ടുപോകുമ്പോളാണ് മരണം സംഭവിക്കുന്നത്. അപ്പോൾ, ശരീരം മാത്രമല്ല, ജീവനുമുണ്ട്. ഭൗതിക വസ്തുക്കൾ മാത്രമല്ല, ആത്മീയവസ്തുക്കളുമുണ്ട്. ഭൗതിക ശരീരം വിട്ടുപോയതിനുശേഷവും ആത്മാവു നിലനിൽക്കുന്നുണ്ടാവണം. ഇത്തരം പ്രാകൃത ചിന്തകളിൽ നിന്നാണ് അനശ്വരമായ ആത്മാവിനെപ്പറ്റിയും പുനർജ്ജന്മത്തെപ്പറ്റിയും മറ്റുമുള്ള വിശ്വാസങ്ങൾ ആവിർഭവിച്ചത്. ഏംഗെൽസ് എഴുതുകയുണ്ടായി:

> ‘മനുഷ്യർ തങ്ങളുടെ സ്വന്തം ശരീരത്തിന്റെ ഘടനയെപ്പറ്റി തീരെ അജ്ഞരായിരുന്നു. ആ അതിപ്രാചീന കാലം മുതൽക്കു തന്നെ അവർ തങ്ങൾ കാണാറുണ്ടായിരുന്ന സ്വപ്ന രൂപങ്ങളുടെ പ്രചോദനം വഴിയായി, തങ്ങളുടെ ചിന്തകളും വികാരങ്ങളും മറ്റും ശരീരത്തിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളല്ലെന്നും മറിച്ച്, വേറിട്ടു നിൽക്കുന്നതും ശരീരത്തിനുള്ളിൽ നിവസിച്ച് മരണസമയത്ത് വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോകുന്നതുമായ ഒരാത്മാവിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളാണവയെന്നും വിശ്വസിച്ചു തുടങ്ങിയിരുന്നു. അന്നു മുതൽക്കു തന്നെ ഈ ആത്മാവും ബാഹ്യലോകവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാൻ അവർ നിർബന്ധിതരായിത്തീർന്നു. മരണസമയത്ത് ശരീരത്തെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞതിനുശേഷവും അതു തുടർന്നു നിലനിൽക്കുമെങ്കിൽപ്പിന്നെ അതിനു മറ്റൊരു കാരണമുണ്ടാകുമെന്ന് സങ്കൽപ്പിക്കേണ്ട യാതൊരാവശ്യവുമില്ലല്ലോ. ഇങ്ങനെയാണ് ആത്മാവിന്റെ അനശ്വരതയെക്കുറിച്ചുള്ള ആശയം ആവിർഭവിച്ചത്. മനുഷ്യസമുദായത്തിന്റെ വളർച്ചയുടെ ആ ഘട്ടത്തിൽ ഈ ആശയം ഒരിക്കലും ഒരു സമാശ്വാസമായിട്ടല്ല; മറിച്ച്, എതിർത്തു തോൽപ്പിക്കാൻ കഴിയാത്ത ഒരു വിധിയായിട്ടാണ് പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടത്... വ്യക്തിയുടെ അനശ്വരതയെക്കുറിച്ചുള്ള മുഷിപ്പൻ ആശയത്തിലേയ്ക്കു പൊതുവേ വഴി തെളിയിച്ചത് മനഃശാന്തിക്കു വേണ്ടിയുള്ള മതപരമായ അഭിനിവേശമല്ല മരണത്തിനുശേഷവും നിലനിൽക്കുമെന്നംഗീകരിക്കപ്പെട്ട ഈ ആത്മാവിനെക്കൊണ്ട് എന്തുചെയ്യണമെന്നതിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള സാമാന്യം സാർവത്രികവുമായ അജ്ഞതയിൽ നിന്നുടലെടുത്ത മാനസിക കുഴപ്പമാണ്. ശരിക്കിതേമാതിരിതന്നെയാണ് പ്രകൃതി ശക്തികളുടെ വ്യക്തിവൽക്കരണത്തിലൂടെ ആദ്യത്തെ ദൈവങ്ങളും ആവിർഭവിച്ചത്’. [1]

മരിച്ചുപോയവരുടെ ആത്മാക്കൾക്ക്, അല്ലെങ്കിൽ പ്രേതങ്ങൾക്ക് ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരുടെമേൽ സ്വാധീനം ചെലുത്താനും വേണമെങ്കിൽ അവരെ ഉപദ്രവിക്കാനും കഴിയുമെന്നായിരുന്നു പ്രാകൃതമനുഷ്യന്റെ വിശ്വാസം. കുട്ടിക്കു പനിപിടിച്ചാൽ അതു പ്രേതത്തിന്റെ ഉപദ്രവമാണ്! അപസ്മാരരോഗമാണെങ്കിൽ പിന്നെ സംശയമില്ല, പ്രേതബാധതന്നെ! ആത്മഹത്യ ചെയ്തവരുടെയും വല്ല അപകടങ്ങളിലും പെട്ടു മൃതിയടഞ്ഞവരുടേയും പ്രേതങ്ങൾക്കാണ് കൂടുതൽ രൗദ്രം. സ്വന്തം മക്കളെപ്പോലും അവർ വെറുതെ വിടില്ല. മനുഷ്യരെ ദ്രോഹിക്കാതെ പ്രേതങ്ങൾ ഒഴിഞ്ഞുപോകണമെങ്കിൽ അവയെ പ്രീണിപ്പിക്കുകയോ ആട്ടിയകറ്റുകയോ ചെയ്യണം. മന്ത്രങ്ങൾ കൊണ്ടും പൂജാദി കർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടും ഭൂതപ്രേതങ്ങളുടെ ബാധയൊഴിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് പ്രാകൃത മനുഷ്യൻ വിശ്വസിച്ചു. പ്രേതങ്ങൾക്കുതന്നെ ഗതികിട്ടണമെങ്കിൽ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കുടുംബാംഗങ്ങളുടെ സഹായം വേണം. ഗതികിട്ടാഞ്ഞാലോ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവർക്ക് ദ്രോഹം കൂടാതെ കഴിക്കാനാണ് പിണ്ഡം വെയ്ക്കലും ബലിയിടലും മറ്റു പൂജാദികർമ്മങ്ങളും സംഘടിപ്പിക്കുന്നത്. മനുഷ്യരെപ്പോലെതന്നെ ദൈവത്വം കൽപ്പിക്കപ്പെട്ട പ്രകൃതി ശക്തികൾക്കും ഭൂതപ്രേതാദികൾക്കും സുഖദുഃഖങ്ങൾ, വിചാരവികാരങ്ങൾ, ആശയാഭിലാഷങ്ങൾ മുതലായവയെല്ലാമുണ്ടായിരിക്കണമെന്നായിരുന്നു ധാരണ. മനുഷ്യർക്കിഷ്ടമുള്ളതൊക്കെ അവയ്ക്കും ഇഷ്ടമായിരിക്കും. അതുകൊണ്ട്, കള്ളും ഇറച്ചിയും മറ്റു ഭക്ഷണസാമഗ്രികളും കൊടുത്ത് അവയെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താനും അവയുടെ അനുഗ്രഹാശിസുകൾ നേടാനും പ്രാകൃതജനങ്ങൾ പരിശ്രമിച്ചു.

ഇങ്ങനെ, ദുർഗ്രഹങ്ങളായ പ്രകൃതിശക്തികളുടെ മുമ്പിലുള്ള നിസഹായതയിൽ നിന്നും ചിന്ത, വികാരം, ജീവൻ മുതലായവയെല്ലാം ഭൗതികശരീരത്തിൽ നിന്ന് വിഭിന്നങ്ങളായ പ്രതിഭാസങ്ങളാണെന്ന അന്ധവിശ്വാസത്തിൽ നിന്നുമാണ് പ്രാകൃതമനുഷ്യരുടെ ദൈവങ്ങളും മതചടങ്ങുകളും ആവിർഭവിച്ചത്. പ്രകൃതിയെക്കുറിച്ചും മനുഷ്യജീവിതത്തെക്കുറിച്ചുമുള്ള അജ്ഞതയായിരുന്നു ഈ അന്ധവിശ്വാസങ്ങളുടെ അടിത്തറ എന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമില്ല. എങ്കിലും നമ്മുടെ പൂർവികന്മാരുടെ പ്രാകൃതങ്ങളായ ഈ ദൈവമതവിശ്വാസങ്ങൾ ആരംഭത്തിൽ, ഉപയോഗകരവും ഒഴിച്ചുകൂടാനാവാത്തതുമായ ഒരു പങ്കുവഹിച്ചിരുന്നുവെന്ന വസ്തുത എടുത്തുപറയത്തക്കതാണ്. എന്തെന്നാൽ, ചരിത്രാതീത കാലത്തെ അതിപ്രാകൃതമായ ഉൽപ്പാദനരീതിയുടെ പോരായ്മകളെയും സാങ്കേതികമായ കഴിവുകേടുകളേയും ഭാഗികമായിട്ടെങ്കിലും നികത്താൻ വേണ്ടിയാണ് അവർ അഭൗമങ്ങളും അമാനുഷങ്ങളുമായ ദൈവങ്ങളെ അഭയം പ്രാപിച്ചത്. അങ്ങനെ ഇന്നു നമ്മൾ അസംബന്ധങ്ങളായി കരുതുന്ന പല അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾക്കും അതിപ്രാചീനകാലത്ത്, നിഷേധാത്മകമായിട്ടെങ്കിലും, ഒരു സാമ്പത്തികാടിസ്ഥാനമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ, ഇതിന്റെ അർത്ഥം സാമൂഹ്യജീവിതത്തിലെ എല്ലാത്തരം അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾക്കും സാമ്പത്തികമായ എന്തെങ്കിലും അടിസ്ഥാനമുണ്ടായിക്കൊള്ളണമെന്നല്ല. ഏംഗൽസ് വ്യക്തമാക്കിയതുപോലെ, ‘പ്രകൃതിയെക്കുറിച്ച് പുരോഗമനപരമായ വിജ്ഞാനം നേടുന്നതിനുള്ള മുഖ്യമായ പ്രേരണശക്തി സാമ്പത്തികാവശ്യങ്ങളായിരുന്നുവെന്നത് ശരിതന്നെ. ഇപ്പോളത് പൂർവാധികം അങ്ങനെയാണുതാനും. എന്നിരിക്കിലും, ഈ പ്രാകൃതങ്ങളായ എല്ലാ അസംബന്ധങ്ങൾക്കും സാമ്പത്തികമായ കാരണങ്ങൾ കണ്ടുപിടിക്കാൻ ശ്രമിക്കുക എന്നത് വൃഥാ പാണ്ഡിത്യം ഭാവിക്കലായിരിക്കും’. [2]

---

1. Marx and Engels: On Religion. P. 225.
2. Marx and Engels: Correspondence, Engels: Letter to C. Schmidt, Oct 27, 1890.

3 ഗിരിഗോത്രക്കാരുടെ ദൈവങ്ങൾ

കേരളത്തിലിന്നും നാമാവശേഷമാവാതെ നിലനിൽക്കുന്ന കാണിക്കാർ, മലയരയന്മാർ, കാടർ, മലവേടന്മാർ തുടങ്ങിയ ഗിരിഗോത്രക്കാരുടെ മതവിശ്വാസങ്ങളും ആരാധനാ സമ്പ്രദായങ്ങളും പരിശോധിച്ചാൽ ഇതു കൂടുതൽ വ്യക്തമാവും. അവരെല്ലാം തന്നെ അനേകം ദൈവങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവരാണ്. അടുത്തകാലത്ത് ഗതാഗത സൗകര്യങ്ങളും ആധുനികത്വത്തിന്റെ സമ്മർദ്ദങ്ങളും വർധിച്ചതിന്റെ ഫലമായി, ചില പരിഷ്കൃത ദൈവങ്ങളുംകൂടി അവരുടെ വിശ്വാസങ്ങളിൽ സ്ഥാനംപിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും പഴയ ദൈവങ്ങൾക്കാണ് ഇപ്പോഴും പ്രാബല്യം. ഉദാഹരണത്തിന്, പരിഷ്കൃതങ്ങളും അപരിഷ്കൃതങ്ങളുമായ ഒട്ടുവളരെ ദൈവങ്ങളെ പൂജിക്കുന്ന കാണിക്കാർക്ക് ‘ചാവുപൂജ’ യാണ് ഏറ്റവും പ്രധാനം. പൂർവികരുടെ പ്രേതങ്ങൾക്കാണ് ‘ചാവുകൾ’ എന്നു പറയുന്നത്. മരിച്ചുപോയ കാരണവന്മാരുടെ ചാവുകൾ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന അനന്തിരവന്മാരുടെ വീടുകൾക്കുചുറ്റും പതിയിരിക്കുന്നുണ്ടെന്നാണവർ വിശ്വസിക്കുന്നത്. മനുഷ്യരെ രക്ഷിക്കാനും ദ്രോഹിക്കാനും കഴിവുള്ള ആ ചാവുകളെ പ്രസാദിപ്പിച്ചാൽ മാത്രമേ കാട്ടുമൃഗങ്ങളിൽ നിന്നും പകർച്ചവ്യാധികളിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെടാനും കുഞ്ഞുകുട്ടികളുടെ ആരോഗ്യം നിലനിർത്താനും കഴിയൂ. അതുകൊണ്ട്, കാണിക്കാർ മറ്റു ദൈവങ്ങളോടെന്നപോലെ തങ്ങളുടെ ചാവുകളോടും പ്രാർഥിക്കുന്നു;

> ‘പടച്ചതമ്പുരാനേ, എല്ലുക്കല്ലുസ്വാമി, തമ്പുരാട്ടി അമ്മ, തിരുവത്തുപാറ ചാത്താ, നൂറ്റൊന്നു ചാവുമാരേ, നൂറ്റൊന്നു തമ്പുരാക്കന്മാരെ, പത്മനാഭസ്വാമി, ഞങ്ങളുടെ പൂജപറ്റിക്കൊണ്ട് വനത്തിൽ കിടക്കുന്ന ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കണം! നീക്കമ്പു, മുറിയാമ്പാച്ചി, നാട്ടാമുടവുവന്ന് ആൾ ഒന്നും മരിച്ചുപോകാതെ നിങ്ങൾ രക്ഷിച്ചുകൊള്ളണം. ഞങ്ങൾക്ക് വനത്തിൽ നിങ്ങൾ അല്ലാതെ വേറെ ആരും ഇല്ല’.

മറ്റൊരു പ്രാർത്ഥന മുത്തനോടും മുത്തിയോടുമാണ്;

> ‘എന്റെ കാണിക്കുട്ടിമുത്തി അമ്മേ, എന്റെ ഉടയാത്താ, ഈ കാണിയിലുള്ള കൊടലിക്കാവുമുത്തന്മാരേ വേല ചെയ്യുന്ന ധ്യാനം ഉണ്ടായ് ഞങ്ങൾ എടുത്തുതിന്നണം. ആനയോ പന്നിയോ ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളോ അഴിക്കാതെ നിങ്ങൾ കാത്തുകൊള്ളണം’.

മലദൈവം തുടങ്ങിയ പലതരം മൂർത്തികളെ പൂജിക്കുന്ന മലവേടന്മാർക്കും തങ്ങളുടെ പൂർവികന്മാരുടെ ചാവുകളിൽ വലിയ വിശ്വാസമുണ്ട്. ചാവുകൾക്ക് കോഴിയും മറ്റും ബലിയർപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അവരിങ്ങനെ പ്രാർഥിക്കുന്നു:

> ‘എന്റെ മൂർത്തിയേ, നിണക്കു കോഴിയുടെ പരിതരുന്നു. എനിക്കു രക്ഷയായ് ഇരുന്നുകൊള്ളണം. കൊച്ചിനോടും കുട്ടിയോടും യാതൊരു ഉപദ്രവവും ഉണ്ടാക്കരുതേ’.

അവരുടെ തന്നെ മറ്റൊരു പ്രാർത്ഥന:

> ‘ദൈവമേ, പൊന്നുമലേ, വേണ്ടുവണ്ണം ഇരിക്കണം. എന്റെ അപ്പൂപ്പ, ഞങ്ങളും ഉഴവും നന്നായിരിക്കണം. കഴിഞ്ഞ അപ്പൂപ്പന്മാരേ വേണ്ടുവണ്ണം രക്ഷയ്ക്കായ് ഇരിക്കണം. അടിയങ്ങടെ കുഞ്ഞിനും കുട്ടിക്കും ഒരു അറ്റകുറ്റം കൂടാതെ ഇരിക്കണം’.

നാട്ടുമലയന്മാർ മല്ലനേയും വീരഭദ്രനേയും ഭദ്രകാളിയേയും മറ്റുമാണ് പൂജിക്കുന്നത്. കൊല്ലിങ്കോട്–ചിറ്റൂർ കാടുകളിലെ കൊങ്ങമലയന്മാർക്കും അനേകം ദൈവങ്ങളുണ്ട്. കരുമലമൂപ്പൻ, മലമ്പാറ ആണ്ടൻ, മുനിയപ്പൻ എന്നീ ആൺ ദൈവങ്ങളും കാളി, ഭഗവതി, പാലിയമ്മ എന്നീ പെൺദൈവങ്ങളുമാണ് അവയിൽ മുഖ്യമായവ. നായാടികൾക്ക് മല്ലൻ, മലവാഴി, പറക്കുട്ടി മുതലായ മലദൈവങ്ങളും വനദൈവങ്ങളുമാണുള്ളത്. പറക്കുട്ടിയുടെ കൃപയുണ്ടെങ്കിൽ കാട്ടുമൃഗങ്ങളുടെ ആക്രമണങ്ങളിൽ നിന്നു രക്ഷപ്പെടുകയും വേട്ടമൃഗങ്ങളെ എളുപ്പത്തിൽ പിടിക്കുകയും ചെയ്യാം. കല്ലുകൊണ്ടുള്ള പറക്കുട്ടിയുടെ ബിംബത്തിൽ അവർ കോഴിയേയോ ആടിനെയോ വെട്ടി ചോരയൊഴിക്കും. എന്നിട്ടിങ്ങനെ പ്രാർഥിക്കും:

> “ഹേ, മല്ല, മലവാഴി! ഹേ പാറുക്കുട്ടി! പിതാവേ, മാതാവേ ഞങ്ങൾ വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടി സമ്പാദിച്ച വഴിപാടുകളാണ് നിങ്ങൾക്ക് തരുന്നത്. നിങ്ങൾ അവ സ്വീകരിച്ച്” ഞങ്ങളേയും ഞങ്ങളുടെ കുട്ടികളെയും കാട്ടുമൃഗങ്ങളിൽ നിന്ന് കാത്തുരക്ഷിക്കണം”.

ഉള്ളാടർക്ക് കാപ്പിരി, തീക്കുട്ടി, ചാത്തൻ തുടങ്ങിയ ദൈവങ്ങളുണ്ട്. ചാത്തൻ, കരിങ്കുട്ടി, പറക്കുട്ടി, കാപ്പിരി, കണ്ടാകരണൻ മുതലായവയാണ് വേട്ടുവരുടെ ദൈവങ്ങൾ. പുള്ളുവന്മാർക്ക് അയ്യപ്പൻ, വേലായുധൻ, രാഹു, മുനി, ചാത്തൻ, മൂക്കൻ, കണ്ടാകരണൻ, കരിക്കുട്ടി, തീക്കുട്ടി, പറക്കുട്ടി, കാപ്പിടരി, കള്ളാടിമുത്തൻ മുതലായ ദൈവങ്ങളാണുള്ളത്. കാടരുടെ പ്രധാന ദൈവങ്ങൾ മലവാഴി, മലങ്കുറത്തി എന്നീ രണ്ടു മലദൈവങ്ങളാണ്. മലവാഴി ആൺദൈവവും മലങ്കുറത്തി പെൺദൈവവുമാണ്. ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരായി സങ്കൽപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ഈ രണ്ടുദൈവങ്ങളിൽനിന്നാണ് തങ്ങളുടെ ഏറ്റവും പഴയ പൂർവ്വികന്മാർ ജനിച്ചത് എന്നാണ് കാടരുടെ വിശ്വാസം. മലങ്കുറവൻ, മലയരയൻ തുടങ്ങിയ മറ്റു കാട്ടുജാതിക്കാർക്കും ഇതുപോലെ ഒട്ടനവധി ദൈവങ്ങളുണ്ട്. അവയിൽ മിക്കവരും ചാവുപൂജ, ജന്തുപൂജ മുതലായവയിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവരാണ്. [3]

മുമ്പൊരധ്യായത്തിൽ തങ്ങൾ കണ്ടുകഴിഞ്ഞതുപോലെ, മരിച്ചുപോയ മാതാപിതാക്കന്മാരേയും കാരണവന്മാരേയും പൂജിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം മഹാശിലാസംസ്കാരത്തിന്റെ ഒരു പ്രത്യേകതയായിരുന്നു. മരിച്ചുപോയ കുടുംബത്തലവന്റെ ആത്മാവിനു ജീവിക്കാൻ ഒരു പ്രത്യേകസ്ഥലവും അത്യാവശ്യമായ മറ്റു സൗകര്യങ്ങളും നൽകാതിരുന്നാൽ ആ ആത്മാവ് വിഷമിച്ചുവലയുമെന്നും ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന പിൻഗാമികൾക്ക് അതുമൂലം ദ്രോഹങ്ങളുണ്ടാവുമെന്നുമായിരുന്നു പ്രാകൃതജനങ്ങളുടെ വിശ്വാസം. ആത്മാവിലും പുനർജന്മത്തിലും വിശ്വസിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ട് അവർ പ്രേതങ്ങളെ ആരാധിച്ചു. ഈ വിശ്വാസത്തിൽനിന്നായിരിക്കണം, മഹാശിലാസംസ്കാരം ഉടലെടുത്തത്. [4] തൊപ്പിക്കല്ല്, കൊടക്കല്ല്, നന്നങ്ങാടികൾ, ശ്മശാന ഗുഹകൾ മുതലായ മഹാശിലാസംസ്കാരാവശിഷ്ടങ്ങൾ കേരളത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. പ്രാചീന മനുഷ്യർ തങ്ങളുടെ മരിച്ചുപോയ കാരണവന്മാരുടെ ആത്മാക്കളെ കുടിയിരുത്തിയ പുണ്യസ്ഥലങ്ങളാണിവ. മലയരയന്മാർ തുടങ്ങിയ ചില ഗോത്രസമുദായക്കാർക്കിടയിൽ ഈ പഴയ ആരാധനാസമ്പ്രദായം ഇപ്പോഴും നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ, സാധാരണയായി, വല്ല അപകടങ്ങളിലും പെട്ടു മരിച്ചുപോയ ബന്ധുക്കളുടെ ആത്മാക്കൾക്കുവേണ്ടിയാണ് ഇത്തരം വാസസ്ഥലങ്ങൾ നിർമ്മിക്കപ്പെടാറുള്ളത്. [5]

---

3. തർസ്റ്റന്റെ South Inidan Castes and Tribes, അനന്ത കൃഷ്ണയ്യരുടെ Cochin Tribes and Castes, Travancore Tribes and Castes, എൽ.കെ.അയ്യരും ബാലരത്നവും കൂടിയെഴുതിയ Anthropology in India മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കേരളത്തിലെ വിവിധ ഗോത്രസമുദായങ്ങളുടെ മതവിശ്വാസങ്ങളെപ്പറ്റിയും ആരാധനാസമ്പ്രദായങ്ങളെപ്പറ്റിയും വിസ്തരിച്ച് പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്.
4. V. Rangacharya: The Prehistoric India, P. 147.
5. L. A. K. Iyer and L. K. Balaratnam: Anthropology in India, P. 188.

4 സംഘകൃതികളിലെ ദൈവങ്ങൾ

മരിച്ചുപോയ കാരണവന്മാരെ ദൈവങ്ങളാക്കുന്ന സമ്പ്രദായം സംഘംകൃതികളുടെ കാലത്തും നിലവിലുണ്ടായിരുന്നു. യുദ്ധങ്ങളിൽ വീരമരണം പ്രാപിച്ച പടയാളികളുടെ സ്മരണയ്ക്കായി വീരക്കല്ലുകൾ കുഴിച്ചുനാട്ടി ആരാധിക്കുക പതിവായിരുന്നുവെന്ന് അകനാനൂറിലേയും പുറനാനൂറിലേയും ചില പാട്ടുകൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു. വീരക്കല്ലല്ലാതെ മറ്റൊരു ദൈവവുമില്ല എന്നുവരെ ഒരു പാട്ടിൽ സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്. തൊൽകാപ്പിയത്തിൽ പുറന്തിണൈയുടെ സ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ച് പറയുന്ന ഭാഗത്തിൽ യുദ്ധംചെയ്തു വീരമൃത്യുവരിച്ച യോദ്ധാവിന്റെ സ്മാരകമായി കല്ലുനാട്ടുന്നതിനെപ്പറ്റിയും ആ വീരക്കല്ലിന് ആദരബഹുമാനങ്ങളർപ്പിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റിയും പരാമർശിച്ചിരിക്കുന്നു. [6] മരിച്ച യോദ്ധാവിന്റെ പേർ കല്ലിൽ കൊത്തിവയ്ക്കുക, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആയുധങ്ങളും മറ്റുപകരണങ്ങളും ആ കല്ലിന്റെ ചുവട്ടിൽ കുഴിച്ചിടുക, ചുവന്ന പുഷ്പങ്ങളും മയിൽപ്പീലികളും പൂജിക്കുക, കള്ളുനിവേദിക്കുക മുതലായ ആചാരങ്ങളുമുണ്ടായിരുന്നു.

സംഘകാലത്തെ ജനങ്ങൾ ബഹുദൈവവിശ്വാസികളായിരുന്നു. ഓരോ തിണയ്ക്കും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം ദൈവമുണ്ടായിരുന്നു. തൊൽകാപ്പിയമനുസരിച്ച് മുല്ലനിലത്ത് മായോനും (കറുത്ത നിറമുള്ള ദൈവം) കുറുഞ്ചിനിലത്ത് ചേയോനും (ചുവപ്പുനിറമുള്ള ദൈവം), മരുതനിലത്ത് വേന്തനും (ഇന്ദ്രൻ) നെയ്തൽ നിലത്ത് വരുണനുമായിരുന്നു പ്രധാന ദൈവങ്ങൾ. [7]

ശിവൻ, മുരുകൻ, ബലരാമൻ മുതലായ ദൈവങ്ങളെപ്പറ്റിയും സംഘംകൃതികളിൽ പരാമർശമുണ്ട്. എന്നാൽ കൊറ്റവൈ എന്ന സ്ത്രീദൈവത്തിനായിരുന്നു ഏറ്റവുമധികം പ്രാധാന്യം. ഈ ദൈവത്തിന്, അമരി, കുമരി, കവുരി, ചമരി, പൂലി, നീലി, ചങ്കരി എന്നിങ്ങനെ പല പേരുകളുമുണ്ട്. പിന്നീട് ദുർഗ, കാളി മുതലായ പേരുകളിൽ അറിയപ്പെട്ടുപോന്നതും ഈ ദൈവമാണ്. യുദ്ധങ്ങളിൽ വിജയം നേടുന്നതിന് കൊറ്റവൈയുടെ സഹായം തേടുക പതിവായിരുന്നു. കൊറ്റവൈയ്ക്കു കോഴി, ആട് മുതലായവയുടെ ഇറച്ചിയും ചോരയും വളരെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് വിജയാഘോഷവേളകളിൽ ധാരാളം ആടുമാടുകളും കോഴികളും ബലിയർപ്പിക്കപ്പെടുക പതിവായിരുന്നു. കള്ളും വഴിപാടിന്റെ ഒരു മുഖ്യഭാഗമായിരുന്നു. ജനങ്ങളുടെ ദൈനംദിന ജീവിതത്തിൽ വളരെയധികം സ്വാധീനം ചെലുത്തിയ ഒരു ദേവതയായിരുന്നു കൊറ്റൈവ. ശത്രുക്കളിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെടാനും അതിവൃഷ്ടിയും അനാവൃഷ്ടിയും ഒഴിവാക്കുവാനും പകർച്ചവ്യാധികൾ നീങ്ങിക്കിട്ടാനും സ്വത്തുക്കൾ വർദ്ധിക്കാനും എല്ലാം ഈ അമ്മദൈവത്തിന്റെ സഹായമാവശ്യമാണെന്നായിരുന്നു ജനങ്ങളുടെ വിശ്വാസം.

സംഘകാലത്തിലെ ജനങ്ങൾക്ക് ഭൂതപ്രേതാദികളിലും വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു. നാളങ്കാടിപ്പൂതം, വെള്ളിടൈമന്റപ്പൂതം തുടങ്ങിയ പല ഭൂതങ്ങളെപ്പറ്റിയും പരാമർശങ്ങളുണ്ട്. തങ്ങളെ ദ്രോഹിക്കാനിടയുള്ള ദുർഭൂതങ്ങളെ കോഴിയും മറ്റും ബലികൊടുത്തു തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ അവർ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. വീടിന്റെ തട്ടിൻപുറത്ത് വേപ്പിന്റെ ഇലകൾ തൂക്കിയിട്ടാൽ ഭൂതങ്ങൾ ഒഴിഞ്ഞുമാറിപ്പോയിക്കൊള്ളും എന്ന ഒരു വിശ്വാസവും നിലനിന്നിരുന്നതായി കാണുന്നു. ജ്യോതിഷത്തിലും ശകുനത്തിലും മറ്റും ജനങ്ങൾക്ക് വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് പുറനാനൂറിലെ ചില പാട്ടുകൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു. പല്ലിയുടെ ശബ്ദം ശുഭസൂചകമായിട്ടാണ് കരുതപ്പെട്ടിരുന്നത്. കൊള്ളിനക്ഷത്രം വീഴുന്നത് ജനങ്ങൾക്ക് മാത്രമല്ല രാജാവിനും കൂടി എന്തോ അത്യാപത്തടിത്തിട്ടുണ്ടെന്നതിന്റെ സൂചനയായിരുന്നു. ഒരു നക്ഷത്രം വീഴുന്നതുകണ്ടപ്പോൾ താൻ ദുഃഖപരവശനായി എന്നും അതിന്റെ ഏഴാം ദിവസമാണ് ചേരൻ ഇരുമ്പൊറൈ എന്ന രാജാവ് ദിവംഗതനായത് എന്നും പുറനാനൂറിലെ ഒരു പാട്ടിൽ കൂടലൂർ കീഴാർ എന്ന കവി വിലപിക്കുന്നതുകാണാം. ജീവനും ശരീരവും പരസ്പരം വേറിടുന്നതുകൊണ്ടാണ് മരണം സംഭവിക്കുന്നത് എന്നും മരണത്തിനുശേഷവും ജീവൻ നിലനിൽക്കുമെന്നും മറ്റുമുള്ള അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും നിലനിന്നിരുന്നു.

എന്നാൽ പ്രാചീനകാലത്തുതന്നെ ശകുനം, പുനർജന്മം മുതലായവയിലൊന്നും വിശ്വാസമില്ലാത്ത ജനങ്ങളും ധാരാളമുണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് സംഘംകൃതികളിലെ ചില പാട്ടുകൾ വെളിപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. ഉദാഹരണത്തിന്, ‘മനുഷ്യർ മരണാനന്തരം വീണ്ടും ജനിക്കുമെന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നവരായാലും ശരി, പുനർജന്മത്തിൽ വിശ്വസമില്ലാത്തവരായാലും ശരി, ഇഹലോകത്തിൽ സൽപ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുകയാണാവശ്യം; ഹിമാലയത്തിന്റെ കൊടുമുടിപോലെയുള്ള തന്റെ പ്രശസ്തിയെ ഈ ലോകത്തിൽ നിലനിർത്തിക്കൊണ്ട് കുറ്റമറ്റ ജീവിതം നയിച്ചു മരിക്കുക എന്നതാണ് ശ്രേഷ്ഠമായ കാര്യം’ എന്ന പുറനാനൂറിലെ ഒരു പാട്ടിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. [8] മുരുകൻ എന്ന ദൈവത്തെ വാഴ്ത്തുന്ന മറ്റൊരു പാട്ടിൽ ‘പുനർജന്മത്തിൽ വിശ്വസിക്കാത്ത മൂഢന്മാർ നിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വന്നുചേരുകയില്ല’ എന്നു പറയുന്നു. [9] നിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വിശ്വാസമില്ലാത്തവർ മൂഢന്മാരായിട്ടാണ് കണക്കാക്കപ്പെട്ടിരുന്നത് എന്ന് ഇതിൽ നിന്നും മനസ്സിലാക്കാം. അന്ധവിശ്വാസങ്ങളുടെ കൊടുമുടിയിൽ കയറി നിൽക്കുന്നവർക്ക് ശാസ്ത്രീയമായ ഏതു വാദഗതിയും മൂഢത്വമായിട്ടേ തോന്നൂ എങ്കിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനില്ലല്ലോ.

ആദ്യകാല സംഘം കൃതികളിൽ കള്ളും ഇറച്ചിയും മനുഷ്യർക്കും ദൈവങ്ങൾക്കും ഒരുപോലെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. പക്ഷേ, തിരുക്കുറൽ, പതിനെൺകീഴ് കണക്ക് മുതലായ പിൽക്കാല കൃതികളിൽ മദ്യമാംസാദികൾ നിഷിദ്ധമായിട്ടാണ് കണക്കാക്കപ്പെടുന്നത്. ജൈനബുദ്ധമതങ്ങളുടെ സ്വാധീനശക്തിയുടെ ഫലമാണിതെന്ന് ചില പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

---

6. തൊൽകാപ്പിയം, പുറന്തിണൈ ഇയൽ, 63
7. മായോൻ മേയ കാടുറൈ ഉലകമും
   ചേയോൻ മേ. മൈവരൈ ഉലകമും
   വേന്തൽ മേയ തീംപുനൽ ഉലകമും
   വരുണൻ മേയ പെരുമണൽ ഉലകമും
   മുല്ലൈ കുറിഞ്ചി മരുതം നെയ്തൽ എന
   ച്ചൊല്ലിയ മുറൈയാൻ ചൊല്ലവും പടുമേ
   തൊൽകാപ്പിയം, അകത്തിണൈ, 5
8. മാറിപ്പിറവർ ആയിനും, ഇമയത്തു
   ക്കോടു ഉയർന്തന്നതം ഇചൈനടു
   ത്തീതു ഇൽയാക്കൈയൊടു
   മായ്തൽതവത്തലൈയേ. (പുറ. 214)
9. മറുപിറപ്പു ഇൽഎനും മട
   വോരും ചേരാൽ നിന്നിഴൽ (പരിപാടൽ, 5)

5 ബുദ്ധമതം

അശോകചക്രവർത്തിയുടെ കാലം മുതൽക്കുതന്നെ ദക്ഷിണേന്ത്യയിൽ ബുദ്ധമതം പ്രചരിക്കാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. എങ്കിലും ആദ്യ സംഘംകൃതികളിൽ ബുദ്ധമതത്തിന്റെ സ്വാധീനം വളരെ കുറവാണ്. പുറനാനൂറ്, മതുരൈക്കാഞ്ചി, നറ്റിണൈ എന്നീ കൃതികളിലെ ഏതാനും വരികളിൽ മാത്രമാണ് ബുദ്ധമതത്തിന്റെ സ്വാധീനം കാണപ്പെടുന്നത് എന്ന് ചില പണ്ഡിതന്മാർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. എന്നാൽ ചിലപ്പതികാരം, മണിമേഖല തുടങ്ങിയ പിൽക്കാലകൃതികളിൽ ബുദ്ധമതത്തിന്റെ സ്വാധീനം വളരെ പ്രകടമാണ്. കാവേരിപ്പട്ടണം, കാഞ്ചി, വഞ്ചി, മധുര തുടങ്ങിയ പ്രധാനപ്പെട്ട നഗരങ്ങളിലെല്ലാം ധാരാളം ബുദ്ധമത വിശ്വാസികളുണ്ടായിരുന്നു എന്നതിന് ഈ കാവ്യം സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. വഞ്ചിനഗരത്തിൽ പ്രശസ്തിയാർജ്ജിച്ച ഒരു ബുദ്ധവിഹാരമുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും സിലോണിൽനിന്ന് അനേകം ബുദ്ധഭിക്ഷുക്കൾ തങ്ങളുടെ മതം പ്രചരിപ്പിക്കാൻ വേണ്ടി കേരളത്തിൽ വന്നു താമസിച്ചിരുന്നുവെന്നും മറ്റുമുള്ള പല വിവരങ്ങളും മണിമേഖലയിൽ നിന്നു മനസിലാക്കാം. ‘മഹാബോധിമരത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ ജ്ഞാനം നേടിയ ബുദ്ധന്റെ അനുയായികൾ ബുദ്ധധർമ്മം പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി ചിലപ്പതികാരത്തിൽ പരാമർശിക്കുന്നു’. [10] മണിമേഖലയിൽ മാധവിയും മകൾ മണിമേഖലയും വഞ്ചിനഗരത്തിൽ വന്ന് പത്തിനീദേവിയുടെ പ്രതിഷ്ഠയെ സന്ദർശിക്കുന്ന ഒരു രംഗമുണ്ട്. പത്തിനീദേവി പ്രത്യക്ഷയായി മണിമേഖലയ്ക്കു നൽകുന്ന ഉപദേശങ്ങളിൽ ബുദ്ധമതമംഗീകരിക്കേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യമാണുന്നുന്നത്. ‘കാവേരി പട്ടണത്തിലെ ഏഴു ബുദ്ധവികാരങ്ങളെ ദർശിച്ച പുണ്യം നമുക്ക് ഉള്ളതുകൊണ്ട് ബുദ്ധഭഗവാന്റെ ഉപദേശം കേൾക്കാൻ നമുക്കിടവരും; അന്ന് ഐതിഹ്യമുപേക്ഷിക്കാനുള്ള ഭാഗ്യമുണ്ടാവും’ എന്നും ‘കുഞ്ഞേ, നീ ഈ അതിപ്രാചീനമായ വഞ്ചിനഗരത്തിൽ സഞ്ചരിച്ച് മറ്റെല്ലാ മതതത്ത്വങ്ങളേയും ഗ്രഹിച്ച് അവയിലൊന്നും സത്യമില്ലെന്നുകണ്ട് ഒടുവിൽ ബുദ്ധദേവന്റെ പിടകധർമ്മങ്ങളെ അനുസരിക്കും’. എന്നുംമറ്റുമാണ് ആ ഉപദേശങ്ങളിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. [11]

ആദ്യകാല സംഘംകൃതികളിൽ ലളിതമായ ഒരാഹ്ലാദവായ്പും ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ശുഭാപ്തി വിശ്വാസവും ഓളംവെട്ടുന്നതുകാണാം. എന്നാൽ, ചിലപ്പതികാരം മണിമേഖല തുടങ്ങിയ പിൽക്കാല കാവ്യങ്ങളിൽ ജീവിതത്തിലെ ദുഃഖങ്ങൾക്കും നിരാശകൾക്കുമാണ് അമിതമായ പ്രാധാന്യം കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ബുദ്ധമതത്തിന്റെ സ്വാധീനശക്തിയാണ് ഈ മാറ്റത്തിന് കാരണമെന്ന് നീലകണ്ഠശാസ്ത്രി അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു:

> ‘സംഘകാലകൃതികൾക്ക് ഓജസ്സു നൽകുന്ന സുഖജീവിതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ആഹ്ലാദഭരിതമായ വിശ്വാസം കാലക്രമത്തിൽ മനുഷ്യജീവിതത്തെപ്പറ്റിയുള്ള അശുഭാശങ്കകളെ മാറ്റുന്നു. ജീവിതത്തിലെ ദുഃഖങ്ങളെക്കുറിച്ചും ജീവിക്കാനുള്ള അഭിലാഷത്തെത്തന്നെ നിഷേധിക്കലാണ് ഒരേയൊരു രക്ഷാമാർഗ്ഗമെന്ന തത്ത്വത്തെക്കുറിച്ചുമുള്ള ബുദ്ധമതത്തിന്റെ ഊന്നലാണ് ഇതിനു കാരണമെന്ന് കാണാം. സംഘകാലത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ രചിക്കപ്പെട്ട ചില കവിതകളിൽത്തന്നെ അങ്ങിങ്ങായി കാണപ്പെട്ടിരുന്ന ഈ ശോകാത്മകത്വം മണിമേഖലയിൽ വളരെ സ്പഷ്ടമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. മരണത്തിന്റെ നിഷ്ഠുരതയെക്കുറിച്ച ചിന്തിക്കാതെ കണ്ണുമടച്ച് ഇന്ദ്രിയസുഖങ്ങളിൽ ആഗമ്നരാവുന്ന മൂഢന്മാരെ അതു കഠിനമായി ആക്ഷേപിക്കുന്നു’. [12]

ജീവിതത്തിന്റെ ദുഃഖങ്ങളേയും നിരാശതകളേയുമാണ് ബുദ്ധമതം ഊന്നിയത് എന്നതു ശരിയാണ്. പക്ഷേ, ആ ദുഃഖങ്ങൾക്കും നിരാശതകൾക്കും ഭൗതികമായ ചില സാഹചര്യങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ, സംഘകാലത്തെ സാമൂഹ്യജീവിതം ക്ഷയോന്മുഖമാവുകയും അസമത്വങ്ങൾ വളരുകയും യഥാർത്ഥജീവിതത്തിൽ ദുഖങ്ങളും നിരാശകളും പടർന്നുപിടിക്കുകയും ചെയ്ത ഒരു ഘട്ടത്തിലാണ് തെക്കെ ഇന്ത്യയിൽ ബുദ്ധമതം ശക്തിയാർജ്ജിച്ചത്.

ക്രി.പി. 4-ാം നൂറ്റാണ്ടിനും ആറാം നൂറ്റാണ്ടിനും ഇടയിലുള്ള കാലത്തെ ഒരു അന്ധകാരയുഗമായിട്ടാണ് ചില ദക്ഷിണേന്ത്യൻ ചരിത്രകാരന്മാർ ചിത്രീകരിക്കാറുള്ളത്. കളഭ്രന്മാർ എന്ന പേരിലറിയപ്പെടുന്ന ഒരു കൂട്ടർ ചേര-ചോഴ പാണ്ടി രാജ്യങ്ങളെ താറുമാറാക്കി വിപുലമായ പ്രദേശങ്ങൾ കീഴടക്കി എന്നും പറയപ്പെടുന്നു. കളഭ്രന്മാരുടെ രാജാക്കന്മാർ ദുഷ്ടന്മാരായിരുന്നു എന്നും അവർ അക്കാലത്ത് നിലവിലുണ്ടായിരുന്ന രാജാക്കന്മാരെ നശിപ്പിക്കുകയും ബ്രാഹ്മണരെ അത്യധികം ദ്രോഹിക്കുകയും ചെയ്തുവെന്നും പിന്നീട് രചിക്കപ്പെട്ട ചില ശൈവവൈഷ്ണവ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. ഇതിലെല്ലാം സത്യത്തിന്റെ അംശങ്ങളുണ്ടായിരിക്കാം. പക്ഷേ, എന്തായാലും കളഭ്രന്മാരുടെ കാലം അന്ധകാരയുഗമായിരുന്നു എന്നു പറയുന്നത് ശരിയല്ല. എന്തെന്നാൽ, നീലകണ്ഠശാസ്ത്രിയെപ്പോലെ പല ചരിത്രകാരന്മാരും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതുപോലെ, ഈ കാലഘട്ടത്തിലാണ് പതിനെൺ കീഴ്ക്കണക്ക്, ചിലപ്പതികാരം, മണിമേഖല തുടങ്ങിയ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ രചിക്കപ്പെട്ടത്. [13] കാഞ്ചീപുരം ഒരു വലിയ ബുദ്ധമതകേന്ദ്രമായിത്തീർന്നതും തെക്കെ ഇന്ത്യയിലെ മിക്ക പ്രധാനപട്ടണങ്ങളിലും ബുദ്ധ-ജൈനവിഹാരങ്ങൾ ഉയർന്നുവന്നതും ഈ കാലത്താണ്. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ, ബുദ്ധജൈനമതങ്ങളുടെ സ്വാധീനശക്തി ഏറ്റവുമധികം പരന്നുപിടിച്ച ഒരു കാലഘട്ടമാണ് കളഭ്രന്മാരുടെ കാലം എന്ന പേരിലറിയപ്പെടുന്നത്. എന്നാൽ ഈ സ്വാധീനശക്തി ഏറെക്കാലം നിലനിൽക്കുകയുണ്ടായില്ല. ക്രി.പി. 6-ാം നൂറ്റാണ്ടിനും 9-ാം നൂറ്റാണ്ടിനുമിടയിൽ ശൈവവൈഷ്ണവമതങ്ങൾ ആധിപത്യത്തിലേക്കുയർന്നതോടുകൂടി ബുദ്ധ ജൈനമതങ്ങളുടെ സ്വാധീനം മിക്കവാറും അസ്തമിച്ച എന്നു പറയാം. നായനാർമാർ എന്ന പേരിലറിയപ്പെടുന്ന ശൈവസന്യാസികളും ആൾവാർമാർ എന്നപേരിലറിയപ്പെട്ടുന്ന വൈഷ്ണവസന്യാസികളും പഴയ മതവിശ്വാസങ്ങളെ വെല്ലുവിളിക്കുകയും പുതിയ ഹിന്ദുമതവിശ്വാസങ്ങളുടെ അടിത്തറപാകുകയും ചെയ്തു. ഫ്യൂഡലിസത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലുയർന്നുവന്ന പുതിയ രാജവംശങ്ങളാണ് ഈ ഗതിക്രമത്തെ ത്വരിതപ്പെടുത്തുന്നത്.

കേരളത്തിൽ ബുദ്ധമതത്തിന് വലിയ പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നു എന്നതിന് തെളിവുകളുണ്ട്. മാവേലിക്കര, ഭരണിക്കാവ്, കരുനാഗപ്പള്ളി, കുന്നത്തൂർ താലൂക്കിലെ പള്ളിക്കൽ, കൊടുങ്ങല്ലൂരിനടുത്തുള്ള ആല എന്നിങ്ങനെ പല സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നും പഴയ ബുദ്ധമത വിഗ്രഹങ്ങൾ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. ബുദ്ധമതത്തിന്റെ പ്രവാചകനായ ഗൗതമബുദ്ധൻ ദൈവവിശ്വാസിയായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുയായികൾ അദ്ദേഹത്തെതന്നെ ഒരു ദൈവമാക്കിമാറ്റി. അതിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ് ബുദ്ധന്റെ കൽപ്രതിമകളെ പൂജിക്കുക എന്ന സമ്പ്രദായം നടപ്പിൽവന്നത്.

ക്രി.പി. 7-ാം നൂറ്റാണ്ടായപ്പോഴേക്കും കേരളത്തിൽ ബുദ്ധമതത്തിന്റെ പ്രചാരം കുറഞ്ഞുപോയി എന്നു കരുതാൻ ന്യായമുണ്ട്. 7-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഇന്ത്യ സഞ്ചരിച്ച ഹ്യുവാൻസാങ് എന്ന ചൈനീസ് സഞ്ചാരി അക്കാലത്ത് തെക്കെഇന്ത്യയിൽ നിലവിലുണ്ടായിരുന്ന ബുദ്ധമതത്തിന്റെ സ്ഥിതിയെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ദ്രാവിഡത്തിൽ നൂറു ബുദ്ധവിഹാരങ്ങളും പതിനായിരം ബുദ്ധഭിക്ഷുക്കളുമുണ്ടായിരുന്നെന്ന് അദ്ദേഹം രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. പക്ഷേ, കേരളത്തിലെ സ്ഥിതി അത്ര മെച്ചമായിരുന്നില്ല. ‘മലകൂട’ത്തിലെ ബുദ്ധവിഹാരങ്ങൾ ക്ഷയിച്ചുവരികയായിരുന്നുവെന്നും അവിടെ ബുദ്ധഭിക്ഷുക്കൾ വളരെ കുറവായിരുന്നുവെന്നും അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. പാണ്ഡിനാട്ടും കേരളവും കൂടിച്ചേർന്ന പ്രദേശത്തിനാണ് മലകൂടം അല്ലെങ്കിൽ മലയകൂടമെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നത് എന്ന് ചില ചരിത്രകാരന്മാർ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. [14]

---

10. ചിലപ്പതികാരം, നാടുകാൺ, 11–14.
11. മണിമേഖല, അധ്യായം 26.
12. K. A. Neelakanta Sasthri, A History of South India, P. 138.
13. K. A. Neelakanta Sasthri, A History of South India, P. 139–40.
14. K. A. Neelakanta Sasthri, Proceedings of the Oriental Conference, 1930. P. 176.

6 ഹിന്ദുമതം

ശിവഭക്തിയുടെയും വിഷ്ണുഭക്തിയുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ ബുദ്ധജൈനമതങ്ങളെ പരാജയപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുയർന്നുവന്ന ഹിന്ദുമതം പഴയ സംഘകാല വിശ്വാസങ്ങളിലേക്കുള്ള ഒരു തിരിച്ചുപോകലായിരുന്നില്ല. എന്തെന്നാൽ പരാജയപ്പെട്ട ജൈനബുദ്ധമതങ്ങളുടെ ചില സവിശേഷസ്വഭാവങ്ങളും ചടങ്ങുകളും ആചാരവിധികളായിത്തീർന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, ശിലായുഗത്തിലെ ജനങ്ങൾക്കാകട്ടെ, സംഘംകൃതികളുടെ കാലത്തെ ജനങ്ങൾക്കാകട്ടെ, ക്ഷേത്രങ്ങളും പള്ളികളും ഒന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. വീടുകളിൽവെച്ചോ, ആൽ, പാല, കാഞ്ഞിരം തുടങ്ങിയ വൃക്ഷങ്ങളുടെ തണലുകളിൽ മേൽപ്പുരയില്ലാത്ത പ്രത്യേക സ്ഥലങ്ങളിൽവെച്ചോ ആണ് പൂജകളും പ്രാർത്ഥനകളും മറ്റും നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നത്. എന്നാൽ ബുദ്ധമതത്തിന്റെ പ്രചാരത്തോടുകൂടി കോവിലുകളും വിഹാരങ്ങളും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ബുദ്ധപ്രതിമകളെ പൂജിക്കൽ ഒരു പ്രധാന മതച്ചടങ്ങായിത്തീർന്നു. ഇത്തരം ആചാരച്ചടങ്ങുകൾ ശൈവവൈഷ്ണവമതങ്ങളുടെ ആവിർഭാവത്തിനു ശേഷവും നിലനിർത്തപ്പെട്ടു. ഹിന്ദുരാജാക്കന്മാരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ വലിയ വലിയ ശിവക്ഷേത്രങ്ങളും വിഷ്ണുക്ഷേത്രങ്ങളും നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടു. പലേടത്തും ബുദ്ധവിഹാരങ്ങൾതന്നെ ഹിന്ദുക്ഷേത്രങ്ങളായി മാറ്റപ്പെട്ടു. ബുദ്ധപ്രതിമകൾ പലതും ഹിന്ദുദൈവങ്ങളുടെ പ്രതിമകളായിത്തീർന്നു. കേരളത്തിലെ കിളവൂർ, നിലമ്പേരൂർ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ ഇന്നും പഴയ ബുദ്ധബിംബങ്ങൾ വിഷ്ണുവിന്റെയും ഭഗവതിയുടെയും മറ്റും ബിംബങ്ങളായി പൂജിക്കപ്പെട്ടുവരുന്നുണ്ട് എന്ന് പി.സി.അലക്സാണ്ടർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. [15]

ഹിന്ദുമതത്തിലെ പരിഷ്കരിച്ച പുതിയ ദൈവങ്ങൾ പഴയ ദൈവങ്ങളെയും പഴയ മതവിശ്വാസങ്ങളേയും പൂർണ്ണമായി തുടച്ചുനീക്കുകയുണ്ടായില്ല. പുതിയ ദൈവങ്ങളുടെ കൂടെ പഴയ ദൈവങ്ങളും നിലനിന്നുപോന്നു. ബുദ്ധമതത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തിനു മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന പുനർജന്മവിശ്വാസം, ഭൂതപ്രേതപൂജകൾ മുതലായവപോലും ഹിന്ദുമതത്തിന്റെ ഘടകങ്ങളായി അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടു.

ഇങ്ങനെ ക്രി.പി. 7-ാം നൂറ്റാണ്ടിനുശേഷം ഉയർന്നുവന്ന ഹിന്ദുമതം ആര്യന്മാരുടെ പഴയ ബ്രാഹ്മണമതത്തിൽ നിന്ന് വളരെ വ്യത്യസ്തമാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഉത്തരേന്ത്യയിലെ വൈദികമതവിശ്വാസങ്ങളും ജൈനബുദ്ധമതവിശ്വാസങ്ങളും പ്രാകൃതഗോത്രസമുദായങ്ങളുടെ വിശ്വാസങ്ങളും ഫ്യൂഡലിസത്തിന്റെ അവിഭാജ്യഘടകമായ ജാതിവ്യവസ്ഥയും എല്ലാം കൂടിച്ചേർന്ന് ലയിച്ചുകൊണ്ടാണ് ഹിന്ദുമതം രൂപംകൊണ്ടത്.

ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ ജനങ്ങളുടെ സംസ്കാരവും ഉത്തരേന്ത്യയിലെ ആര്യന്മാരുടെ സംസ്കാരവും പരസ്പരം പൊരുത്തപ്പെടാനാവാത്തവിധം വിഭിന്നങ്ങളാണെന്നും ഈ രണ്ടു സംസ്കാരങ്ങളും തമ്മിൽ ഒരിക്കലും യോജിക്കുകയില്ലെന്നും തമിഴ്നാട്ടിലെ ചില ചരിത്രകാരന്മാർ വാദിക്കുന്നുണ്ട്. തികച്ചും തെറ്റായ ഈ വാദത്തെ എതിർക്കുന്ന മറ്റുചില ചരിത്രകാരന്മാരാകട്ടെ, ക്രിസ്ത്വബ്ദത്തിനു വളരെ മുമ്പുമുതൽക്കുതന്നെ ആര്യസംസ്കാരവും അനാര്യന്മാരായ ദ്രാവിഡരുടെ സംസ്കാരവും കൂടിച്ചേർന്ന ഒരു തരം മിശ്ര സംസ്കാരമാണ് ഇന്ത്യയിൽ നിലനിന്നുപോന്നിട്ടുള്ളത് എന്നും വാദിക്കുന്നു. സംഘംകൃതികളുടെ കാലമായപ്പോഴേയ്ക്കുതന്നെ ആര്യന്മാരുടെ സംസ്കാരവും മതവിശ്വാസങ്ങളും തെക്കെ ഇന്ത്യയിൽ ആധിപത്യം നേടാൻ തുടങ്ങിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു എന്നുപോലും ചിലർ വാദിക്കുന്നുണ്ട്. ആര്യന്മാരുടെ സംസ്കാരവും ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ ആദിമനിവാസികളുടെ സംസ്കാരവും കൂടിച്ചേർന്ന് ലയിച്ച ഒരു സവിശേഷ മിശ്രസംസ്കാരത്തെയാണ് സംഘംകൃതികൾ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നത് എന്നാണ് മറ്റുചില പണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭിപ്രായം. ഉദാഹരണത്തിന് സംഘകാലത്തുതന്നെ 'മതത്തിന്റെയും സദാചാരനീതിയുടെയും രംഗങ്ങളിൽ ഉത്തരേന്ത്യൻ ആശയങ്ങൾ ഏറ്റവും പ്രകടമായിക്കാണാം'. എന്ന് നീലകണ്ഠശാസ്ത്രി പ്രസ്താവിക്കുന്നു. [16] കെ.കെ.പിള്ള എഴുതുന്നതിങ്ങനെയാണ്.

> 'ദേവന്മാരുടെ ഈ വിലയനം ഏതുകാലത്താണ് സംഭവിച്ചതെന്ന് തീർത്തുപറയുക എളുപ്പമല്ല. ബി.സി. മൂന്നാം നൂറ്റാണ്ടുമുതൽക്ക് ജൈനരുടെയും ബൗദ്ധന്മാരുടെയും ആദർശങ്ങൾ തുളച്ചുകേറിത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു പക്ഷേ അതിന്റെ പ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങളായി ബ്രാഹ്മണരുടെ സ്വാധീനശക്തി രൂപംകൊണ്ടതാവാം. ബ്രാഹ്മണരുടെയും ദ്രാവിഡരുടെയും മതാചാരങ്ങൾ തമ്മിൽ കൂടിച്ചേർന്നു. അതോടെ ഹിന്ദുമതത്തിന് ദക്ഷിണേന്ത്യയിൽ ഒരു പുതിയ ഓജസ്സും കൈവന്നു. എങ്കിലും ഹിന്ദുമതത്തിനും ജൈനമതത്തിനും ബുദ്ധമതത്തിനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം സമീപകാലത്ത് സുശ്ലിഷ്ടമായിരുന്നു'. [17]

സംഘംകൃതികളെ സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാൽ ഇത്തരം വാദങ്ങൾക്ക് പറയത്തക്ക അടിസ്ഥാനമൊന്നുമില്ലെന്ന് കാണാം. സംഘകാലത്തുതന്നെ ഉത്തരേന്ത്യാക്കാരും ദക്ഷിണേന്ത്യാക്കാരും തമ്മിലുള്ള സാമ്പത്തിക-സാമൂഹ്യബന്ധങ്ങൾ നിലനിന്നിരുന്നു എന്നത് ശരിയാണ്. ഭാരതരാമായണാദി പുരാണേതിഹാസങ്ങളിലെ കഥകളും മറ്റും ചില സംഘംകൃതികളിൽ പാരമർശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതും ശരിയാണ്. ഏതാനും ചില ആര്യദൈവങ്ങളെപ്പറ്റി പരാമർശങ്ങളുണ്ട്. പക്ഷേ, ഇതിന്റെ അർത്ഥം ആ പ്രാചീനകാലത്തുതന്നെ ആര്യസംസ്കാരം ഇന്ത്യയിലൊട്ടുക്കും പ്രചരിച്ചുകഴിഞ്ഞു എന്നോ ഏകീകൃതമായ ഒരു ഭാരതീയ സംസ്കാരം ഉടലെടുത്തുകഴിഞ്ഞു എന്നോ അല്ല. വാസ്തവത്തിൽ ഇന്ത്യയുടെ സാമൂഹ്യജീവിതം അസമമായിട്ടാണ് വളർന്നത്. അതിൻഫലമായി വിഭിന്നപ്രദേശങ്ങളിലും വിഭിന്ന ജനവിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിലും വിഭിന്ന ഗോത്രങ്ങൾക്കിടയിലും വ്യത്യസ്ത നിലവാരത്തിലുള്ള സംസ്കാരങ്ങൾ തമ്മിൽ സംഘട്ടനങ്ങൾ മാത്രമല്ല, യോജിപ്പുകളുമുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ബ്രാഹ്മണമതം, ബുദ്ധമതം, ക്രിസ്തുമതം, ഇസ്ളാം മതം മുതലായ മതങ്ങൾ പോലും തമ്മിൽതമ്മിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നു കാണാം. ഫ്യൂഡൽ കാലഘട്ടത്തിലാണ് ഈ വ്യത്യസ്ത സംസ്കാരങ്ങളിലും വിശ്വാസങ്ങളിലും ചില പൊതുഘടകങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും ഏകീകൃതമായ ഒരു ഭാരതീയ സംസ്കാരത്തിന്റെ അടിത്തറ പാകപ്പെടുകയും ചെയ്തത്. മുതലാളിത്തോൽപ്പാദരീതിയുടെ ആവിർഭാവവും പിന്നീട് ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യാധിപത്യത്തിനെതിരായി നടത്തപ്പെട്ട സമരങ്ങളും ഐക്യത്തിന്റെ പ്രവണതകളെ വളർത്താൻ സഹായിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ, ഇന്ത്യയിലെ വ്യത്യസ്ത സംസ്കാരങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള പൂർണ്ണമായ ഒരു ലയനം ഇനിയും നടപ്പിലായിട്ടില്ല. ഇന്ത്യയുടെ സാംസ്കാരികജീവിതത്തിൽ പ്രാദേശികമായ പല വ്യത്യാസങ്ങളും ഇന്നും നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. മറ്റൊരുവിധം പറഞ്ഞാൽ ഏകത്വം നിലനിൽക്കുന്നത് നാനാത്വത്തിലൂടെയാണ്. കേരളത്തിന്റെ ചരിത്രം പരിശോധിച്ചാൽ ഇത് കൂടുതൽ വ്യക്തമാവും.

---

15. P. C. Alexander: Budhism in Kerala, P. 75.
16. K. A. NeelakantaSasthri: A History of South India, P. 137.
17. കെ.കെ. പിള്ള: ദക്ഷിണ ഇന്ത്യാ ചരിത്രം, പേജ് 89, 90.

7 ഭഗവതിയും പാമ്പും

ദക്ഷിണേന്ത്യയിൽതന്നെ മറ്റു ഭാഗങ്ങളിൽ ബുദ്ധമതത്തിന്റെ തകർച്ചക്കുശേഷം പുരുഷദൈവങ്ങൾക്കാണ് ഏറ്റവുമധികം പ്രാധാന്യം ലഭിച്ചത്. കൃഷ്ണൻ, ശിവൻ, അയ്യപ്പൻ, വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻ തുടങ്ങിയ പരദൈവങ്ങൾ കേരളത്തിലും ആരാധിക്കപ്പെടാൻ തുടങ്ങിയെന്നത് ശരിയാണ്. എന്നാൽ, ക്രമത്തിൽ ഏറ്റവുമധികം പ്രാധാന്യം അമ്മദൈവങ്ങൾക്കാണ്. പി.സി.അലക്സാണ്ടർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതുപോലെ, 'ബുദ്ധബിംബങ്ങൾ കണ്ടുകിട്ടിയ സ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം ഭഗവതിയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ച ക്ഷേത്രങ്ങൾ കാണാമെന്നതാണ് രസകരമായ കാര്യം. ഭരണിക്കാവ്, കാവുമുടി, കിളിവൂർ എന്നിങ്ങനെയുള്ള സ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം ബുദ്ധബിംബങ്ങൾ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ളത് ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ നിന്നോ അവയുടെ സമീപപ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്നോ ആണ്. അവിടെയെല്ലാം പൂജിക്കപ്പെടുന്ന ദൈവം ഭഗവതിയാണുതാനും. ഭഗവതിപൂജ പ്രചാരത്തിൽ വന്നത് ബുദ്ധമതം ക്ഷയിച്ചതിനു ശേഷമായിരിക്കണം'. [18]

പുരുഷദൈവങ്ങളെക്കാളധികം സ്ത്രീദൈവങ്ങൾക്കു പ്രാധാന്യമുള്ള നാടാണ് കേരളം. മാതൃമേധാവിത്വത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള കാർഷിക സാമൂഹ്യവ്യവസ്ഥ സുശക്തമായി നിലനിന്നുപോന്നതാണിതിനു കാരണം. കുടുംബത്തിന്റെ നായികയും കൃഷിയുടെ സംരക്ഷകയുമായ സ്ത്രീ ഗോത്രത്തിന്റെ നാഥയെന്ന നിലയ്ക്ക് സമുദായത്തിൽ മാന്യത നേടിയ കാലത്താണ് അമ്മ ദൈവങ്ങളും ആരാധിക്കപ്പെട്ടത്. മാർഷൽ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതുപോലെ, 'പടിഞ്ഞാറൻ ഏഷ്യയിലെ അമ്മദൈവത്തെപ്പോലെതന്നെ ഈ അമ്മദൈവങ്ങളും മാതൃമേധാവിത്വപരമായ ഒരു സാമൂഹ്യവ്യവസ്ഥയിൽ നിന്നാണ് ഉത്ഭവിച്ചത് എന്ന് ന്യായമായും സങ്കൽപ്പിക്കാം'.

അമ്മദൈവത്തിന് കാളി, ഭഗവതി, നീലി എന്നിങ്ങനെ പല പേരുകളുമുണ്ട്. കാളിക്കുതന്നെ പല രൂപങ്ങളുണ്ട്. കണ്ടങ്കാളിയും കരിങ്കാളിയുമാണ് കൂടുതൽ ശക്തിയുള്ള ദൈവങ്ങൾ. കോഴിയുടെയോ ആടിന്റെയോ ചോര കിട്ടിയാലേ അവയ്ക്കു തൃപ്തിയാവൂ. വസൂരി, കോളറ മുതലായ പകർച്ചവ്യാധികളിൽ നിന്ന് ജനങ്ങളെ രക്ഷിക്കാൻ കാളിക്കുസാധിക്കുമെന്നാണ് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നത്. നമ്പൂതിരിയും നായരും ഈഴവനും ചില പ്രധാനപ്പെട്ട ഗോത്രസമുദായക്കാരും ഒരു രൂപത്തിലല്ലെങ്കിൽ മറ്റുരൂപത്തിൽ കാളിയെ പൂജിക്കുന്നവരാണ്. മിക്ക വീടുകളിലും കുലദേവതയായ ഭഗവതിയെ കുടിയിരുത്തിയിട്ടുണ്ടാവും. കൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ ഭഗവതീസേവയോ ഗുരുതിയോ കോഴിവെട്ടുൾപ്പെടെയുള്ള മറ്റു ചടങ്ങുകളുമുണ്ടാവും. നമ്പൂതിരിമാരുടെ ഭഗവതി കോഴിച്ചോര കുടിക്കാറില്ല. പക്ഷേ, ഗുരുതി തുടങ്ങിയ മറ്റു ചടങ്ങുകളാവശ്യമാണ്. മിക്ക നമ്പൂതിരിയില്ലങ്ങളിലും ഭഗവതിയാണ് കുലദേവതയായി പൂജിക്കപ്പെടുന്നതും കേരളത്തിലെ നമ്പൂതിരിമാർ ആര്യബ്രാഹ്മണരല്ലെന്നുള്ളതിന് ഇത് മറ്റൊരു തെളിവാണ്.

ഭഗവതീക്ഷേത്രങ്ങൾക്ക് പൊതുവിൽ കാവുകൾ എന്നാണ് പറയാറുള്ളത്. ആദ്യകാലത്ത് ക്ഷേത്രങ്ങളുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരു ആൽമരത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ, അല്ലെങ്കിൽ ചെറിയൊരു മരക്കൂട്ടത്തിന്റെ നടുക്ക് കല്ലുകൊണ്ടുള്ള ബിംബംവെച്ചു പൂജിക്കുകയായിരുന്നു പതിവ്. മഴയും വെയിലും കൊള്ളാൻ ദൈവത്തിനു മടിയുണ്ടായിരുന്നില്ല. അയ്യപ്പന് അയ്യപ്പൻ കാവും വേട്ടക്കാരന് (വേട്ടയ്ക്കൊരു മകന്) വേട്ടക്കാരൻ കാവുമുണ്ട്. ഈ കാവുകളാണ് പിന്നീട് ക്ഷേത്രങ്ങളായിത്തീർന്നത്. ശിവൻ, വിഷ്ണു തുടങ്ങിയ പിൽക്കാല ദൈവങ്ങൾ ആദ്യംമുതൽക്കേ കാവുകളിലല്ല അമ്പലങ്ങളിലാണ് നിലനിന്നുപോന്നത്. ചേലനാട്ട് അച്യുതമേനോൻ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതുപോലെ, 'അമ്പലങ്ങൾ പിന്നീടുണ്ടായവയാണെന്നതിന് ഇതുതന്നെ ഒരു വ്യക്തമായ തെളിവാണ്'. [19]

നമ്പൂതിരി, നായർ, ഈഴവൻ തുടങ്ങിയ ജാതിക്കാരുടെ മാത്രമല്ല, ക്രി.പി. 9-ാം നൂറ്റാണ്ടിനുശേഷം ആവിർഭവിച്ച എല്ലാ പുതിയ രാജവംശങ്ങളുടെയും കുലദേവത ഭഗവതി അല്ലെങ്കിൽ ഭദ്രകാളിയായിരുന്നു. ഓരോ രാജവംശത്തിനും ഓരോ കാവുമുണ്ടായിരുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന് ചിറക്കൽ രാജാക്കന്മാരുടെ കുലദേവത മാടായിക്കാവിൽ ഭഗവതിയാണ്. ലേകനാർകാവിൽ കടത്തനാട്ടു രാജാക്കന്മാരുടെയും തിരുവളയനാട്ടിൽ സാമൂതിരി രാജാക്കന്മാരുടെയും തുരുമാന്ധാംകുന്നുകാവിൽ വള്ളുവനാട്ടു രാജാക്കന്മാരുടെയും പഴയന്നൂർകാവിൽ കൊച്ചി രാജാക്കന്മാരുടെയും കുലദേവതകൾ കുടികൊള്ളുന്നു. കൂട്ടത്തിൽ പറയട്ടെ, ഈ രാജവംശങ്ങളെല്ലാം 10-ാം നൂറ്റാണ്ടിനുശേഷം പിതൃമേധാവിത്വത്തിൽനിന്ന് മാതൃമേധാവിത്വത്തിലേയ്ക്ക് മാറിയവയാണെന്ന പത്മനാഭമേനോന്റെയും ഇളംകുളത്തിന്റെയും അഭിപ്രായങ്ങൾ തെറ്റാണെന്നതിന് ഇതു മറ്റൊരു തെളിവാണ്.

സർപ്പപൂജയാണ് കേരളീയ ജീവിതത്തിലെ മറ്റൊരു സവിശേഷത. പാമ്പുകൾ കോപിച്ചാൽ കുട്ടികളുണ്ടാവില്ലെന്നും കുഷ്ഠം മുതലായ രോഗങ്ങൾ പിടിപെടുമെന്നും വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നു. കുട്ടികളുണ്ടാവാൻ പാമ്പിനെ ഭജിച്ചാൽ മതി. മണ്ണ് ഫലപുഷ്ടിയുള്ളതായിത്തീരാനും കൃഷി നന്നാവാനും കന്നുകാലികൾക്ക് ആരോഗ്യമുണ്ടാവാനുമെല്ലാം പാമ്പുകളുടെ സഹായമാവശ്യമാണ്. ചുരുക്കത്തിൽ അഭിവൃദ്ധിയുടെ ദൈവമാണ് പാമ്പ്. ഈ വിശ്വാസത്തിന്റെ ഫലമായി പാമ്പുകളുടെ കാവുകൾ ഇന്നും നശിപ്പിക്കാതെ നിലനിർത്തപ്പെടുന്നുണ്ട്. കേരളത്തിൽ ആകെ പതിനയ്യായിരത്തോളം സർപ്പക്കാവുകളുണ്ടെന്ന് ഏതാണ്ടൊരു നൂറ്റാണ്ട് മുമ്പ് വാർഡും കോണെറും കണക്കാക്കുകയുണ്ടായി. അതിനുശേഷം അവയുടെ എണ്ണം വർദ്ധിക്കുകയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളതെന്ന് കൃഷ്ണയ്യരും ബാലരത്നവും ഉറപ്പിച്ചുപറയുന്നു. [20]

സർപ്പപൂജയും ഭഗവതിപൂജയും അപരിഷ്കൃതമായ ഗോത്രസമുദായക്കാർക്കിടയിലോ, പുലയർ, നായാടികൾ തുടങ്ങിയ 'അധഃകൃതജാതി'ക്കാർക്കിടയിലോ അല്ല, നേരെമറിച്ച് പരിഷ്കരിച്ച നായർ, ഈഴവർ, നമ്പൂതിരി തുടങ്ങിയ ജാതിക്കാർക്കിടയിലാണ് കൂടുതൽ അടിയുറപ്പോടുകൂടി നിലനിന്നുവരുന്നത് എന്ന വസ്തുത എടുത്തുപറയത്തക്കതാണ്. ഇതിന്റെ കാരണമെന്തെന്ന് മുമ്പൊരദ്ധ്യായത്തിൽ വ്യക്തമാക്കിക്കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഏതാണ്ടൊരു സഹസ്രാബ്ദത്തിനു മുമ്പുവരെ ഏറ്റവും പിന്നണിയിലായിരുന്ന ഗോത്രസമുദായങ്ങളിൽ നിന്നാണ് ഇന്നത്തെ നായരും നമ്പൂതിരിയും ഈഴവനും ഉയർന്നുവന്നത്. മാതൃമേധാവിത്വത്തോടൊപ്പം തങ്ങളുടെ അമ്മ ദൈവങ്ങളേയും അവർ ചരിത്രത്തിന്റെ മുൻപന്തിയിലേക്ക് കൊണ്ടുവന്നു. സാമ്പത്തിക-സാമൂഹ്യ-രാഷ്ട്രീയ മണ്ഡലങ്ങളിൽ ഒട്ടൊക്കെ പുരോഗതി നേടിക്കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം പഴയ സംസ്കാരത്തിന്റെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ, പഴയ ആശയങ്ങളും പഴയ മതവിശ്വാസങ്ങളുംഅവരെ വിട്ടൊഴിയാതെ പിടികൂടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇതാണ് അമ്മദൈവങ്ങളുടെ ശക്തിയുടെ അടിസ്ഥാനം.

---

18. P. C. Alexander: Budhism in Kerala P. 75.
19. C. Achuthamenon: Krishnaswami Ayyangar: Commemoration Volume.
20. L. A. K. Aiyer and L. K. Balaratnam; Anthropology in India. P. 198.

കെ. ദാമോദരൻ

കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ കേരളത്തിലെ സ്ഥാപകനേതാക്കളിൽ ഒരാളും മാർക്സിസ്റ്റ് സൈദ്ധാന്തികനും എഴുത്തുകാരനുമായിരുന്നു കെ. ദാമോദരൻ (ഫെബ്രുവരി 25, 1904–ജൂലൈ 3, 1976). മലപ്പുറം ജില്ലയിലെ തിരൂർ വില്ലേജിൽ പൊറ്റൂർ ദേശത്ത് കീഴേടത്ത് എന്ന സമ്പന്ന നായർ കുടുംബത്തിൽ കിഴക്കിനിയേടത്ത് തുപ്പൻ നമ്പൂതിരിയുടേയും കീഴേടത്ത് നാരായണി അമ്മയുടേയും മകനായാണ് ദാമോദരൻ ജനിച്ചത്. കേരള മാർക്സ് എന്നാണ് അദ്ദേഹം വിശേഷിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്നത്. 'പാട്ടബാക്കി' എന്ന നാടകരചനയിലൂടെയും അദ്ദേഹം പ്രശസ്തനായി. കോഴിക്കോട് സാമൂതിരി കോളേജിൽ വിദ്യാർത്ഥിയായിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ ദേശീയപ്രസ്ഥാനങ്ങളോട് ആകർഷിക്കപ്പെട്ടു. നിയമലംഘന പ്രസ്ഥാനത്തിൽ പങ്കെടുത്ത് അറസ്റ്റ് വരിച്ചു.

കാശിവിദ്യാപീഠത്തിലെ പഠനകാലഘട്ടം മാർക്സിസ്റ്റ് ആശയങ്ങളോട് താൽപര്യം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. തികഞ്ഞ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരനായാണ് കേരളത്തിൽ തിരിച്ചെത്തിയത്. പൊന്നാനി ബീഡിതൊഴിലാളി പണിമുടക്കിൽ പങ്കെടുത്ത് അറസ്റ്റ് വരിച്ചു. നവയുഗം വാരികയുടെ പത്രാധിപരായിരുന്നു. പാർട്ടി പിളർന്നപ്പോൾ സി. പി. ഐ.-യിൽ ഉറച്ചുനിന്നെങ്കിലും അവസാനകാലത്ത് പാർട്ടിയിൽ നിന്നും അകന്നു. ജവഹർലാൽ നെഹ്രു സർവ്വകലാശാലയിൽ ഇന്ത്യൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് ചരിത്രം തയ്യാറാക്കാനുള്ള പഠനത്തിനിടെ 1976 ജൂലൈ 3-ന് അന്തരിച്ചു. പദ്മം ജീവിതപങ്കാളിയായിരുന്നു.

പിൻകുറിപ്പ്

- സായാഹ്ന പുറത്തിറക്കുന്ന ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുവാനായി ഒരിക്കലും ഒരു കമ്പ്യൂട്ടറോ ഡെസ്ക് ടോപ് ആപ്ലിക്കേഷനുകളോ ആവശ്യമില്ല. ആധുനിക മനുഷ്യന്റെ സന്തതസഹചാരിയായ സ്മാർട്ട് ഫോണുകളുടെ സ്ക്രീനിൽ തന്നെ വായിക്കുവാൻ തക്ക രീതിയിലാണു ഈ പിഡിഎഫുകൾ വിന്യസിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഫോണിന്റെ വീതിക്കു നിജപ്പെടുത്തിയ രീതിയിലാണ് മാർജിനുകൾ ചിട്ടപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.
- പിഡിഎഫ് പ്രമാണങ്ങൾ വായിക്കുവാനുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ എല്ലാതരം സ്മാർട്ട്ഫോണുകളിലും ഇന്നു ലഭ്യമാണ്. എന്നിരിക്കിലും സൗജന്യമായി കിട്ടുന്ന അഡോബി അക്രോബാറ്റ് റീഡർ ആണ് ഇവയിൽ ഏറ്റവും മുന്തിയത്. അതുകൊണ്ട് അഡോബി റീഡർ ഇൻസ്റ്റാൾ ചെയ്യുകയും അതിൽ ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുകയും ചെയ്യുക.

കെ ദാമോദരന്റെ സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ 8

ഫോൺ പതിപ്പുകളുടെ കണ്ണികൾ

1. കേരളചരിത്രത്തിന്റെ തുടക്കം
2. കേരളത്തിലെ ശിലായുഗ മനുഷ്യർ
3. മഹാശിലാസംസ്കാരം
4. ഗോത്രസമുദായങ്ങൾ
5. സംഘംകൃതികൾ
6. ഗോത്രഭരണത്തിൽ നിന്ന് രാജവാഴ്ചയിലേക്ക്
7. മൂവരചരും ചിറ്റരചരും
8. സംഘംകൃതികളിലെ ചേരരാജാക്കൻമാർ
9. തൊഴിലും ജാതിയും
10. പ്രാചീനകേരളത്തിലെ കുടുംബബന്ധങ്ങൾ
11. സംഘംകൃതികളിലെ സാമൂഹ്യജീവിതം
12. മതവും ദൈവവും
13. പ്രാചീനകേരളത്തിലെ വ്യാപാരബന്ധങ്ങൾ
14. മലയാള ഭാഷയുടെ ഉത്ഭവം
15. ഫ്യൂഡലിസത്തിലേക്ക്
16. ചരിത്രപരമായ ഒരവലോകനം
17. സ്വാതന്ത്ര്യസമരത്തിന്റെ ആരംഭം
18. ബ്രിട്ടീഷ്ഭരണത്തിന്റെ അനിവാര്യഫലങ്ങൾ
19. കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ഉത്ഭവവും വളർച്ചയും
20. മലബാർ ലഹള
21. നിസ്സഹകരണത്തിൽനിന്ന് നിയമലംഘനത്തിലേയ്ക്ക്
22. നിയമലംഘനപ്രസ്ഥാനം
23. ഗുരുവായൂർ സത്യാഗ്രഹം
24. വീണ്ടും നിയമലംഘനം
25. സ്വാതന്ത്ര്യസമരം പുതിയ ഘട്ടത്തിൽ
26. രണ്ടാം ലോകമഹായുദ്ധം
27. ആഗസ്റ്റ് സമരം
28. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിലേയ്ക്ക്
29. ഐക്യകേരളം

വെബ് പതിപ്പ് കണ്ണികൾ

1. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 1
2. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 2
3. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 3
4. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 4
5. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 5
6. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 6
7. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 7
8. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 8
9. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 9
10. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 10